

A lámpás

Az ajtó rájában látszott az aszott fű a ház előtt, a diófa túlsó ága, a túlsó domboldal és felette egy-két lilás felhő. A két kisablak befelé figyelt. A padláson zsongtak a darazsak, és Erzszi a lámpát nézte.

– Meg kellene tisztítani.

De nem nyúlt hozzá. Az előbb kiséperte a prэшáz szobáját, leverte a pókhálót a sarokból, és most ül a padon ölbe ejtett kézzel.

Bolondság! Hazamegyek... – gondolta, és tudta, hogy nem megy haza.

A szobából kifolyt már a hűvös földszag, a pince hordósza, a törött söröspohárban fonnyadó nyári virágok széaszaga, és most álmos, őszi illatok tódulnak be melegen és mámorosan.

– Elszaladok a kendőmért – mondta apjának. – A múltkor kinn felejtettem, még megrágja valami férreg.

Az öreg Balog nemigen avatkozott már lánya dolgába. Ketten voltak a háznál. Az asszony meghalt még tavaly, és Erzsit nem kellett igazgatni.

– Persze – mondta az öreg –, persze. Egér vagy valami. Csak menj!

– Ha késnék, a vacsora a tűzhelyen van. Majd melegítse meg!

És most itt ül, és nem a kendőre gondol, amely otthon van a szekrényben, de arra sem, amiért kijött, és amiért a lámpát meg kellene tisztítani. Pedig kor mos az üvege és poros a tartója.

A gondolatok és valami kíváncsi vágy szállonganak körülötte, megrémítik néha, aztán elsuhanak, mintha azt mondanák, hogy ők nem akarnak semmit.

– Ha a bal ablakba teszed a lámpást, tudom, hogy mehetek, ha a jobbikba, hát azt is tudom, hogy akkor tilos az út. Ámbár miért lenne tilos? Aztán elbeszélgetünk...

– Persze – mondta akkor Erzszi, és a földet nézte, keze pedig Gombár Ferkó kezében volt, aki özvegy, bár még nincs is harmincéves.

– Nincs abban semmi! Te is szabad vagy, én is asszony nélkül... Bort majd viszek, aztán elbeszélgetünk.

Odakint már az alkony sóhajt a diófa levelei között, és a tücskök már az estét hívogatják kis citeráikon.

– Hazamegyek – állt fel Erzszi, aztán tétován a lámpáshoz nyúlt, és tisztogatni kezdte. Ez megnyugtatta, és elterelte gondolatait.

Megtisztítom – gondolta –, a szobát már rendbe tettem, ráfér arra is. Aztán... hazamegyek.

Sötétedett már, amikor meggyújtotta a lámpát. Sokáig babrált vele, újra áttörülgette, aztán elindult a

jobb ablak felé, és a bal ablakba tette. Hát nem mindegy?...

Kicsit szégyellte ezt a komédiázást, de jólesett arra gondolnia, hogy úgyis csak játék az egész, és olyan messziről, ahol Feri pincéje van, úgysem lehet látni, hogy melyik ablakban van a lámpa. És lehet, hogy Feri nincs is kint a szőlőben, és el is felejtette már az egész bolondságot.

De a keze reszketett és az arca égett. Várt valamit, és bosszús is volt, mert a lámpa kiáltva világított, s ettől nem tudott egészen egyedül lenni.

Ülök itt – gondolta –, akárki idejöhet, és megkér-di, miért ülök itt, talán várok valakit?

Körülnézett a tiszta, rendes kis szobában, szeme megakadt az ágyon, megrebbent, aztán elfordult.

– Majd azt mondja Feri, hogy szép itt minden. Az ablaktáblákat ráhajtják, ámbár valami ennivalót is kellett volna hozni, ha Feri bort hoz. Elbeszélgetnek – abban igazán nincs semmi –, és hazamennek. És elpirult. Érezte, hogy elpirult, s ettől megint bosszús lett. Vágyai kicsit megkeseredtek. Holnap vasárnap, s az apja vajon megetette-e a baromfit? – Hát kellek neki, talán szeret is, de azt egy szóval se mondja, hogy elvesz...

Kívülről benézett a hűvös sötétség s egy villogó kis csillag.

– Könnyen beszél: tedd ki a lámpát az ablakba. Aztán hogy mi lesz?... Pedig jó gyerek ez a Feri, hogy sírt szegény a felesége temetésén, majd a szíve szakadt meg. De az is igaz, hogy hamar felejt az ilyen férfiember.

A szobában hűvös kezdett lenni. A csend mögött halkan siránkoztak a kis őszi bogarak, furcsán, bánatosan.

– Hát otthon nem talált volna meg? És ez a lámpa itt az ablakban!

– Miért mondta volna, hogy elvesz? Nem bolond, mikor így is... De talán erre nem is gondol...

A lámpa lángja meglibben.

– Dehogynem gondol... csak arra gondol. Mindenkire úgy gondolnak, ahogy megérdemli.

Erzszi feláll.

– Hát énram nem!

Megtörli arcát, lesimítja kötényét, s a lámpát elveszi az ablakból. Ekkor koppan meg a küszöb, s az ajtóban ott áll a férfi.

– Erzsikém!

A lány felnéz, s a férfi nem lép be a szobába. Mintha fal lenne előtte.

– Hoztál bort, Ferikém?

– Persze...

– Én meg összecsapok valami kis vacsorát, amint illik, de... otthon. Aztán elbeszélgetünk. Na, csukd be az ajtót!

A legény bódultan és haragosan megy mellette. Elfogynak a szőlők, jön a falu, füst és kutyaugatás, hunyorgó ablakszemek és – otthonzag.

A kiskapu előtt megállnak. Állnak.

– Vagy nem akarsz bejönni?...

– Dehogynem... hiszen a pincekulcsotok is nálam van.

(1954)

*

Megjelent az Új Emberben, 1954. szeptember 19-én. Tartalmazák a Harangszó (1975), a Búcsú (1979), a Karácsonyi látogatók (1989), és a Tűz mellett (2006) c. kötetek.